

teatre

FRANCESC FOGUET I BOREU

Un simbolisme que no aixeca el vol

La casa de les aranyes

AUTOR: PACO ZARZOSO

Traducció: Albert Arribas
Direcció: Lurdes Barba i Paco Zarzoso
TNC, Sala Petita, 22 de gener

L'arribada d'una producció valencianocatalana al TNC és una magnífica notícia. Les relacions d'anada i tornada, en peu d'igualtat, entre Mallorca, València i Barcelona haurien de ser estables i permanents. És un absurd que no sigui així: en teatre, en literatura, en art, en comunicació, en tot. Per al conjunt de la cultura en català, la parcel·lació és nefasta. En aquesta matèria i en altres, fariem molt bé de desobeir per sistema les limitacions estatals. D'altra banda, la presència de les varietats geogràfiques del català als escenaris barcelonins també hauria de ser molt més habitual del que és.

Malauradament, *La casa de les aranyes* de Paco Zarzoso, amb direcció de Lurdes Barba i el mateix Zarzoso, no és una bona manera de començar un intercanvi d'aquesta magnitud. Si més no, per dues raons: primera, perquè és una traducció del castellà i, segona, perquè és una proposta, en termes estètics, desfasada. Més o menys epigonal, l'obra s'inscriu en allò que es va anomenar "dramatúrgia de la sostracció" i que el temps s'ha encarregat de demostrar que era una fugida d'estudi. Quan aquest tipus de dramatúrgia depassa els límits de la seva autoatorgada transcendència, cau de cop en el melodramatisme i s'esgota en la inanitat.

La casa de les aranyes planteja amb aires de misteri un tema més vell que l'anar a peu: un triangle amorós de conseqüències tràgiques, que es projecta en el present en forma de redempció del victimari. S'embolcalla d'una atmosfera asfixiant i té lloc en un espai aïllat, a

Francesc Garrido

MAY ZIRCUS / TNC

mercè dels incendis i de la boira. Els personatges, enigmàtics, juguen al gat i a la rata. Un seguit de ressonàncies deliberades, entre el passat i el present, fila d'allò més prim les dues trames. S'hi evoca un temps pretèrit en un entorn rural arcàdic i postís. Com una pàtina intel·lectual, hi treuen el cap temàtiques actuals (l'espoli natural i social, els canvis tecnològics, el descrèdit dels llibres, la despoblació rural), però sense mullar-se gaire en res.

Un dels pocs aspectes atractius del muntatge és la creació d'una intriga en què el pes d'un passat tràgic repercuteix ibsenianament en el present. Des de les primeres paraules, se suggereixen indicis que es van desplegant. Creen així una teranyina que té com a centre el personatge d'Àngel, un Caïn aràcnid amb pell angelical, que carrega l'estigma i els malsons del passat. A la fi, tanmateix, de manera incongruent amb la tria estètica, s'expliciten les pistes —dosificades al

detall fins aleshores— per si l'espectador s'hagués despistat. Sense revestiments, l'obra s'escora cap al melodramatisme sentimental.

L'esforç per donar densitat als personatges que fan els intèrprets, en què destaquen Francesc Garrido (Àngel) i Rosa Renom (Emília), és malaguanyat. Un cop desfet l'embull d'enigmes i paral·lelismes, el muntatge no aixeca el vol. El simbolisme proposat no ateny un sentit poderós. L'espai escènic reclou en excés la trama del passat en una capsca fosca, metàfora de la casa de les dàlies, marcada per la tragèdia i les traces que ha deixat en els llibres. Tot l'ordit simbòlic, minuciosament dissenyat, esdevé un joc formal, cerebral, amb uns personatges que —a diferència dels txekhovians, tan plens de replecs— són plans, sense ànima. Moguts per fils massa visibles, no se'ls nota el dolor de les cicatrius, que exhibeixen com un tatuatge.